

Bősze Péter – Kuna Ágnes

## Szerzőink figyelmébe Útmutató a kéziratok szerkesztéséhez

2016-ban a *Magyar Orvosi Nyelv* folyóirat XVI. évfolyamához érkezett. Az elmúlt másfél évtizedben kialakult szerkesztési gyakorlatot vezetett be, amelyre a tudományközi közegnek köszönhetően számos visszajelzés, illetve bírálat érkezett az elmúlt időszakban. Lapunkban orvosok, orvostörténészek, továbbá történészek, nyelvészek, a kultúratudomány és számos más terület szakembereinek írásai jelennek meg. Ezek a területek eltérő szövegezési hagyományokkal bírnak, és eltérő hivatkozási módokkal élnek, így a különböző elvárások megjelenése természetes folyamatnak tekinthető. Hosszas egyeztetést követően és számos szempont figyelembe véve tettünk néhány szerkesztési változtatást, amely elsősorban az irodalmi hivatkozást érinti. Mivel olvasóink több mint 80 százaléka orvos, így áttérünk az orvosok által használt ICMJE (International Committee of Medical Journal Editors) hivatkozási rendszerére. Ennek megfelelően közöljük – szerzőink figyelmébe ajánlva – ezt az útmutatót, amely a *Magyar Orvosi Nyelv* hasábjaira szánt tanulmányok írásakor irányadónak számít.

### ÁLTALÁNOS FORMAI KÖVETELMÉNYEK

A kézirat formáját a *Magyar Orvosi Nyelv* számára az alábbiak szerint szíveskedjenek kialakítani.

- Szerző(k) dőlt, aláhúzott (több szerző esetében szóközzel és nagyköjtőjellel összekapcsolva).

Kérjük a szerző(k) munkahelyének és e-levelezési címének megadását.

- Cím: félkövérrel.
- A bekezdések után egy üres sor következik. A bekezdés a sor elején kezdődik.
- Az alcímek, fejezetcímek jelzése félkövér tizedes számokkal történjék (1. Elsőrendű; 1.2. Másodrendű; 1.2.3. Harmadrendű).
- Kiemelés a szövegben: a nyelvi adatokat, címeteket, a példákat és ábra-/táblázatszámokat dőlt betűvel, a tartalmi

kiemelést félkövér betűkkel kell jelezni. Kérjük, hogy az utóbbi eszközt más célból csak a legszükségesebb esetben alkalmazzák, az aláhúzást pedig kerüljék.

- Az évszázadokat hagyományosan római számmal írjuk (XVI. század).

### NYELVI ELKÖTELEZETTSÉG

A folyóirat a magyar orvosi nyelv és ezen keresztül a magyar nyelv ápolására jött létre. Ezért kérjük a szerzőket, hogy tartózkodjanak a szükségtelen (magyarul megfelelően kifejezhető) idegen szavak használatától (*konzekvens* → *következetes*; *team* → *csoport*). A magyarul is félreérthetetlenül kifejezhető idegen szavakat magyarul közöljük.

### ÁBRÁK, ÁBRAALÍRÁSOK, TÁBLÁZATOK

Kérjük, hogy csak olyan ábrákat, táblázatokat mellékeljenek, amelyekre hivatkoznak a szövegben.

A szövegben az ábrákat meg kell számozni. Ha csak egy kép van, vagy a kép címlapot mutat be, nem szükséges a számozás.

Ábraalírások: Ha a szövegben számoztuk, az ábra alatt is szükséges a számozás (2. *ábra*).

A táblázatoknál az ábrákkal egyező megfontolások érvényesek. A táblázatok kísérőszövegeit a táblázat fölé írjuk.

A közlemény szövegébe, a megfelelő helyre csak az ábrák és táblázatok sorszámát kérjük beírni, az ábrákat, táblázatokat és ezek aláírásait a közlemény végén vagy külön csatolják.

### LÁBJEGYZET

Lábjegyzetet csak akkor alkalmazzunk, ha nagyon szükséges. A lábjegyzetre is számozással hivatkozunk; a szövegben a hivatkozási szám felső kivevőben (felső indexben) legyen.

### KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Formája nem meghatározott. Köszönet csak annak mondható, aki abba beleegyezett.

**IRODALOM**

Az irodalmi hivatkozásokat a korábbi gyakorlathoz képest megváltoztattuk! Az irodalmi tételeket az **IRODALOM** címszó alá ábécérendben soroljuk fel és számozzuk. Ennek megfelelően a szövegben zárójelbe tett, arab számokkal hivatkozunk az egyes tételekre (8). A számok után nem teszünk pontot. Több hivatkozási számot vesszövel és szóközzel tagolunk: (7, 11, 22). Ha a hivatkozások folyamatosak, azokat nagyköttőjellel kapcsoljuk össze – két egymás melletti szám nem sorozat (1, 2, 4–6, 9).

Példa:

A tudáson és tekintélyen alapuló hatalmi helyzet helyett egyre inkább a betegközpontú gyógyítás és az együttműködő kapcsolat kialakulása figyelhető meg (1, 4, 8–10).

Mindegyik hivatkozás külön számot kap, de ha ugyanannak a műnek különböző oldalaira hivatkozunk, *a*, *b* stb. kiegészítő betűket írunk a sorszám után közvetlenül (1a, 2b, 4, 6–8).

Az irodalmi hivatkozásoknál a *l./lásd, pl.* vagy *vö.* nem szükséges; elegendő a hivatkozási szám: (4).

Ha a szerző neve megjelenik a szövegben, a nevet nem emeljük ki, és a hivatkozási számot utána tesszük, *pl.* Mészáros (5). A keresztnévet a szövegben nem jelöljük. Többszerzős közleményre hivatkozásnál csak az első szerző nevét írjuk ki a szövegben, és hozzátesszük az és munkatársai kiegészítést: Keszler és munkatársai (9).

– A személyes közlést nem számozzuk. Zárójelben írjuk a nevet, akire hivatkozunk, kiegészítve a *személyes közlés* kifejezéssel. Csak arra hivatkozhatunk, aki bejegyzett a hivatkozásba.

Példa: [...] csak akkor mondható, ha az MTA jóváhagyja (Laczkó, személyes közlés).

Az irodalomjegyzékben csak azokat a tételeket sorolják fel, amelyekre a szövegben hivatkoznak. Kérjük, hogy a tételeket betűrendben, számozással ellátva, egy sorral elválasztva közzöljék az alábbi minták szerint.

**KÖZLEMÉNYEK**

(Ha a közlemény = folyóiratcikk, akkor a „Város és a kiadó” sor nem kell.)

Sorrend:

*Szerző(k), cím* Közöttük nincs írásjel, és a cím után sem teszünk pontot, de a kérdő-, felkiáltójelet és a három pontot ki kell tenni. A kétmondatos címeznél az első után kiírjuk a mondatzáró pontot is. A szerzők nevét keresztnévvel együtt teljesen kiírjuk, (az idegen szerzők neveit is), több szerző esetén azokat egymástól vesszövel választjuk el. A cím dőlt betűvel szerepel.

*Folyóirat* Teljes névvel írjuk, utána nincs pont.

*Város és a kiadó* (könyv esetén)

Közöttük vessző van. A kiadó után nincs írásjel.

*Évfolyamszám, kötettség és oldalszám*

Ezek egybe, szóköz nélkül. Az évszám után pontvessző, a kötettszámot kettőspont követi. Az oldalszám végén pont van. Több oldalnál a *tól-ig* viszonyt nagyköttőjellel jelöljük – az utóbbinál csak a különböző számokat tüntetjük fel. Ha szükséges, megadható a kötettség is az évfolyamszám után ferde vonallal elválasztva, szóköz nélkül.

Példák:

Fábián Pál *Fontos-e a magyar orvosi nyelv? Ahogy a nyelvtudós látja* Magyar Orvosi Nyelv 2001;1:26–7.

Berényi Mihály, Keszler Borbála, Kovács Éva, Kuna Ágnes, Laczkó Krisztina, Ludányi Zsófia *A szaknyelvi csoportnevek írása a magyar orvosi nyelvben – javaslat megvitátásra* Magyar Orvosi Nyelv 2015;15:47–71.

Domonkosi Ágnes, Kuna Ágnes *A tetszikelés szociokulturális értéke. A tetszikelő kapcsolattartási stílus szerepe az orvos-beteg kommunikációban* Magyar Nyelvőr 2015;139/1:39–63.

Ha ugyanannak a könyvnek, értekezésnek különböző oldalaira hivatkozunk, *a*, *b*, *c* stb. betűkkel kell kiegészíteni a hivatkozási számokat. A szövegben például: (20a). Az irodalmi felsorolásban a vonatkozó oldalszám után írjuk az *a*, *b* stb. betűt zárójelben, szóköz nélkül:

20. Korbuly György *Almás Balogh Pál Némethoni naplója 1825-ből* Gyógyászat 1938;78:227–8(a), 240–3(b), 252–8(c).

Hivatkozhatunk megjelenés alatt álló, már elfogadott közleményekre is. Ilyenkor a még nem ismert adatok helyére azt írjuk, hogy: *megjelenés alatt*.

Kis Péter *Az ígékötők* Magyar Orvosi Nyelv 2017. megjelenés alatt.

**KÖNYVEK, SZERKESZTETT KÖTETEK**

Alapelve azonos a közleményekre hivatkozásokéval. Előfordul, hogy az oldalszám nem szükséges, például szótári tételekre hivatkozásoknál.

Eöry Vilma *Értelmező szótár+* Budapest, Tinta Kiadó 2007.

Siptár Péter, Keszler Borbála, Tóth Etelka *Kis magyar helyesírás. 100 szabálypont magyarázatokkal és példákkal. A magyar helyesírás szabályai 12. kiadása alapján* Budapest, Akadémiai Kiadó 2016:6–8.

*A magyar helyesírás szabályai* 12. kiadás Budapest, Akadémiai Kiadó 2015.

Kuna Ágnes, Kaló Zsuzsa *Az orvos-beteg kapcsolat a családorvosi gyakorlatban* In: Veszelszki Ágnes, Lengyel Klára (szerk.) *Tudomány, technolektus, terminológia. A tudományok, szakmák nyelve* Budapest, Éghajlat Könyvkiadó 2014:117–30.

Kiegészíthetők a hivatkozások a világhálós elérhetőséggel – ez a közlemény/könyv stb. közvetlen elérhetőségét adja meg. Az adatokat zárójelbe tesszük, záró pont nincs. Előfordulhat úgy is, hogy az évszám és/vagy kötettség és/vagy oldalszám

hiányzik. Ha egyik sincs, a honlap megjelölését nem tesszük zárójelbe. Ha a hivatkozás a világhálóról származik, adjuk meg a letöltés időpontját zárójelben.

Szepesy Gyula *Ne légyen egy nap, egy perc elveszítve* Budapest, Gondolat Kiadó 1986:20–57.  
(<http://mek.oszk.hu/01600/01688/01688.htm>)

H. Tóth Tibor *Fel van mászva, el van utazva* <http://nyelvmueves.hu/magyarosan-nyelvhelyesség/fel-van-maszva-el-van-utazva> (letöltés: 2016. augusztus 31.)

Az e-folyóiratokra hivatkozásnál lehetőleg a közlemény DOI-számát adjuk meg.

#### HONLAPOK

Bárdos Jenő *Az idegennyelv-pedagógia három aspektusa: nyelvtanítás-történet, kortárs elméletek és az értékelés* MTA doktori értekezés tézisei, Veszprém 2005: [www.manye.pte.hu/tezisek\\_Bardos\\_Jeno.doc](http://www.manye.pte.hu/tezisek_Bardos_Jeno.doc) (letöltés: 2007. december 27.)

Harmath Artemisz *Magyar nyelvi óra* 2002: [magyartanar.mnyt.hu](http://magyartanar.mnyt.hu) (letöltés: 2007. december 27.)

H. Tóth Tibor [é. n.] *Fel van mászva, el van utazva*. Elérhető: <http://nyelvmueves.hu/magyarosan-nyelvhelyesség/fel-van-maszva-el-van-utazva> (letöltés: 2016. augusztus 31.)

(é. n. = évszám nélkül)

Magyar Nyelvtudományi Társaság. *Magyartanári Tagozat*, [magyartanar.mnyt.hu](http://magyartanar.mnyt.hu) (letöltés: 2007. december 27.)

#### ELŐADÁS

Kuna Ágnes, Kaló Zsuzsa *Orvos-beteg kommunikáció és az érzelmikifejezés nyelvészeti elemzése a családorvosi gyakorlatban* A Magyar Pszichológiai Társaság XXII. Országos Tudományos Nagygyűlése, Budapest 2013.

#### EGYÉB HIVATKOZÁSOK

Megadhatók egyéb irodalmi adatok is az olvasó tájékoztatására. Ezeket a **FORRÁS** címszó alatt soroljuk fel ábécé sorrendben, számozás nélkül. Formájuk egyezik az előbbiekkal. Ez a felsorolás követi az irodalmi hivatkozások jegyzékét.

#### KÜLDÉS

A cikkeket, egyéb írásokat e-postán kérjük a szerkesztőnek ([magyarorvosinyelv@gmail.com](mailto:magyarorvosinyelv@gmail.com)) vagy a főszerkesztőnek ([bosze@eagc.eu](mailto:bosze@eagc.eu)) küldeni.

*Miklódya Dóra*

## Gondolatok a magyarításról (levélrészlet)

Nem feltétlenül azt tanítják nekünk, hogy az elterjedt idegen szavakat nem érdemes magyarítani. Azt azonban igen, hogy ami már elterjedt, benne van a tankönyvekben, azt nehéz módosítani.

Bevallom, magam nem vagyok a 100%-os magyarítás híve, ennek több oka is van: a francia nyelvben, ahol akadémiai szinten határozták meg nagyon sokáig az „új” szavakat. Ennek az lett az eredménye, hogy a francia anyanyelvűek nagyon elszigetelődtek idegen nyelvű, jellemzően angol, környezetben. Vagyis, míg minden sok más nemzet gyermekei felismerik a *computer*, *walkman*, *exit* stb. szavakat egy idegen szövegben is, a franciák nem, hisz ők a *balladeur*, *ordinateur*, *sortie* szavakat használják, látják maguk körül; ennek hatása, mind a mai napig érződik; a franciák továbbra is híresen nem beszélnek idegen nyelveket.

Amíg pl. az orvoslásban használt készülékeken angolul vannak feliratozva a gombok, teljesen érthető, hogy akár egy orvos, akár egy asszisztens/technikus azt fogja mondani, hogy „nyomok egy printszkínt”, nem pedig azt hogy „készíték egy képernyőfelvételt”, hisz az egy külön képesség, hogy ott helyben fordítson az ember, hogy mást mondjon, mint amit leírva lát, és még sorolhatnám. Az EU-nak köszönhetően most már mindennek kell, hogy legyen magyar használati útmutatója, de ezek gyorsan készülnek, sokszor nincs ideje a terminológiának kiforrnia.

Ezenkívül, ha még le is fordítanak egy-egy tudományos(abb) igényű szöveget magyarra, az ábrák található szövegek gyakran angolul maradnak, és ekkor könnyebb megtalálni a *domént*, *modult* stb. Ez persze nincs feltétlenül jól így!